

МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ**ЯНКОВОЙ Роман**кандидат економічних наук, докторант
Державний університет «Житомирська політехніка»<https://orcid.org/0000-0001-5307-0991>e-mail: javagaz@ukr.net

Стаття розглядає різні моделі фінансування інновацій, що існують у сучасному українському бізнес-середовищі, аналізуючи їх переваги та недоліки. Автор детально описує кілька основних джерел фінансування: внутрішні кошти підприємств, банківське кредитування, венчурне фінансування, державне фінансування та краудфандинг. В контексті кожного джерела оцінюється його роль у підтримці інновацій, а також визначаються основні виклики та перспективи для розвитку. Особлива увага приділяється венчурному фінансуванню та його впливу на розвиток стартапів у галузі високих технологій. Автор підкреслює важливість державної підтримки інноваційних проектів та роль краудфандингу як інноваційного методу залучення коштів, що дозволяє підприємцям тестувати ринковий попит і залучати широкую аудиторію до фінансування своїх ідей. Стаття висвітлює не тільки поточний стан справ у сфері фінансування інновацій в Україні, але й пропонує рекомендації щодо оптимізації існуючих моделей і розвитку нових підходів, з метою підвищення ефективності та залучення додаткових ресурсів для підтримки інноваційної активності. Стаття акцентує увагу на необхідності адаптації українських компаній до змінюваних умов глобалізації, швидкого технологічного прогресу та зростаючої конкуренції на міжнародних ринках. Okремо варто відзначити аспекти синергії між різними джерелами фінансування та їхнє потенційне поєднання для досягнення кращих результатів в інноваційних проектах. Наприклад, можливість комбінування державних субсидій із венчурними інвестиціями або використання краудфандингових кампаній для залучення додаткового фінансування та перевірки ринкової валідації продуктів. У підсумку, стаття наголошує на імперативі розробки комплексної державної політики у сфері інновацій, яка б включала податкові стимули, фінансові інструменти та регуляторні рамки, що сприятимуть розвитку інноваційної екосистеми. Автор закликає до створення умов, які не лише допоможуть українським компаніям вижити, але й процвітати в епоху технологічних змін.

Ключові слова: інновації, бізнес, цифрові технології, бізнес-модель, ефективність.

MODELS OF FINANCING INNOVATIONS IN THE UKRAINIAN BUSINESS ENVIRONMENT**YANKOVOI Roman**

“Zhytomyr Polytechnic” State University

The article examines various models of innovation financing that exist in the modern Ukrainian business environment, analyzing their advantages and disadvantages. The author describes in detail several main sources of financing: internal funds of enterprises, bank lending, venture financing, state financing and crowdfunding. In the context of each source, its role in supporting innovation is assessed, and the main challenges and perspectives for development are identified. Particular attention is paid to venture financing and its influence on the development of startups in the field of high technologies. The author emphasizes the importance of state support for innovative projects and the role of crowdfunding as an innovative method of attracting funds that allows entrepreneurs to test market demand and attract a wide audience to finance their ideas. The article highlights not only the current state of affairs in the field of financing innovations in Ukraine, but also offers recommendations for optimizing existing models and developing new approaches, with the aim of increasing efficiency and attracting additional resources to support innovative activity. The article emphasizes the need to adapt Ukrainian companies to the changing conditions of globalization, rapid technological progress and growing competition in international markets. It is worth noting separately the aspects of synergy between different sources of funding and their potential combination to achieve better results in innovative projects. For example, the possibility of combining government subsidies with venture capital investments or using crowdfunding campaigns to attract additional funding and test market validation of products. In conclusion, the article emphasizes the imperative of developing a comprehensive state policy in the field of innovation, which would include tax incentives, financial instruments and regulatory frameworks that will promote the development of the innovation ecosystem. The author calls for the creation of conditions that will not only help Ukrainian companies to survive, but also to prosper in the era of technological changes.

Keywords: innovation, business, digital technologies, business model, efficiency.

ЯНКОВОЙ, Р. (2024). МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ. *Development Service Industry Management*, (1), [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5\(11\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5(11))

YANKOVOI, R. (2024). MODELS OF FINANCING INNOVATIONS IN THE UKRAINIAN BUSINESS ENVIRONMENT. *Development Service Industry Management*, (1), 82–87. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5\(11\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5(11))

Постановка проблеми у загальному вигляді**та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями**

Інновації – це вирішальний фактор успіху бізнесу в сучасному світі, який характеризується швидкими технологічними змінами та постійною конкуренцією. В Україні, країні, що переживає процеси трансформації

та інтеграції у глобальну економіку, розробка та впровадження інновацій набуває особливого значення. Оскільки інноваційна активність впливає на зростання та розвиток не тільки окремих підприємств, а й національної економіки в цілому, забезпечення ефективного фінансування цих процесів стає ключовим завданням для уряду, приватного сектору та іноземних інвесторів. Малі та середні підприємства часто стикаються з бар'єрами у доступі до традиційних кредитів та інвестицій через високі відсоткові ставки та складні умови кредитування. Інвестиції в інновації пов'язані з високим рівнем невизначеності та ризику, що часто стримує потенційних інвесторів. Хоча уряд України визнає важливість інновацій, ресурси державних програм іноді обмежені або їх реалізація зазнає бюрократичних затримок. Ці виклики вимагають розробки комплексних підходів до фінансування інновацій, включаючи використання змішаних фінансових інструментів, таких як венчурне фінансування, краудфандинг, а також стимулювання державно-приватного партнерства. Вирішення цих питань сприятиме стимулюванню інноваційної активності та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку.

Аналіз досліджень та публікацій

Вагомий науковий внесок у дослідження проблем стратегічного управління інноваціями підприємств в сучасних економічних реаліях зробили: О. Амоша, Т. Іванова, О. Захарова, В. Маргасова, Н. Пухальська, Л. Сакевич, В. Худолей, А. Яковлев, І. Чайковська та інші. Попри значний обсяг напрацювань у сфері управління інноваціями підприємств, потребує теоретичного обґрунтування модель управління в умовах сучасних глобальних викликів.

Формулювання цілей статті

Всебічний аналіз різних моделей фінансування інновацій, які застосовуються в українському бізнес-середовищі, з метою визначення їхніх переваг, недоліків, а також особливостей використання в сучасних умовах. Стаття покликана не тільки описати існуючі фінансові інструменти, але й виявити можливі шляхи їх оптимізації та покращення в контексті стимулювання інноваційної активності в Україні.

Виклад основного матеріалу

Одним з найбільш поширених традиційних методів фінансування інновацій є використання власних коштів підприємства. Українські компанії часто реінвестують свій прибуток у розробку нових продуктів або технологій. Цей метод має важливу перевагу: компанія не залежить від зовнішніх інвесторів та зберігає контроль над процесом інновацій. Проте, цей спосіб має і значні обмеження, зокрема, він обмежує можливості для швидкого та масштабного розвитку через обмежені внутрішні ресурси. Комерційні банки в Україні пропонують різноманітні кредитні продукти, які можуть використовуватися для фінансування інновацій. Таке фінансування часто супроводжується необхідністю надання забезпечення та доведенням кредитоспроможності бізнесу. Попри це, банківське кредитування залишається важливим інструментом, особливо для великих підприємств, які мають стабільний дохід та можуть дозволити собі необхідні витрати на обслуговування кредиту. Лізингові схеми можуть бути корисними для компаній, що планують оновити або модернізувати своє обладнання. Лізинг дозволяє уникнути одноразових великих витрат, розподіляючи платежі на довгий період. Це особливо актуально для технологічних стартапів та підприємств, які потребують сучасного високотехнологічного обладнання для реалізації своїх інноваційних проєктів [1].

Венчурне фінансування є одним із ключових механізмів підтримки інновацій, який дозволяє стартапам та технологічним компаніям залучити інвестиції на ранніх етапах розвитку. В Україні цей сектор активно розвивається, пропонуючи нові можливості для високотехнологічних підприємств, зокрема в галузях ІТ, біотехнологій та відновлювальної енергетики. Венчурні фонди інвестують кошти у компанії, які мають потенціал швидкого зростання, але зазнають високого ризику. Інвестиції здійснюються в обмін на частку в капіталі компанії. Венчурні інвестори активно беруть участь у житті компанії, часто надаючи не тільки капітал, але й експертизу, контакти та стратегічну підтримку.

Переваги венчурного фінансування включають:

1. Доступ до значних ресурсів. Венчурне фінансування може забезпечити значний капітал, який важко отримати через традиційні канали фінансування.
2. Менторство та підтримка. Венчурні інвестори часто вносять значний вклад у розвиток бізнесу, надаючи доступ до свого досвіду, індустріальних зв'язків та технічної експертизи.
3. Мережа контактів. Залучення венчурного капіталу відкриває доступ до міжнародної мережі потенційних партнерів, клієнтів та інвесторів.

До викликів венчурного фінансування доцільно віднести: високий рівень ризику (венчурне фінансування має справу з високим ризиком невдачі, особливо у випадку стартапів, що може призвести до втрати інвестицій); втрата контролю (компанії, які залучають венчурний капітал, часто віддають частину контролю над своїм бізнесом інвесторам); тиск на швидке зростання (венчурні інвестори зазвичай прагнуть до швидкого повернення своїх інвестицій, що може створювати додатковий тиск на компанію) [2-3].

Розвиток венчурного капіталу в Україні зазнає позитивних змін завдяки збільшенню кількості технологічних парків, бізнес-інкубаторів та акселераторських програм. Державні ініціативи та підтримка з

боку міжнародних фінансових інституцій також сприяють розширенню венчурного фінансування. В цьому контексті, Україна має потенціал стати одним із лідерів у венчурному інвестуванні в Центральній та Східній Європі, що створює нові можливості для інноваційних компаній регіону.

Державне фінансування інновацій в Україні здійснюється через ряд програм і ініціатив, які мають на меті стимулювання наукових досліджень, технологічного розвитку та комерціалізації інновацій. Це включає фінансування науково-дослідних проектів, підтримку стартапів та залучення інвестицій у ключові галузі національної економіки.

Механізми державного фінансування включають: 1. Пряме фінансування проектів. Держава може надавати гранти або бюджетне фінансування для окремих наукових та інноваційних проектів. Це включає фінансування дослідницьких установ, університетів та окремих вчених. 2. Державні субсидії та стимули для бізнесу. Через податкові пільги, кредитні гарантії та інвестиційні бонуси, держава сприяє розвитку інноваційних підприємств. 3. Фінансування через державні фонди та програми. Україна має кілька державних фондів, які спеціалізуються на підтримці інноваційних проектів, включаючи Фонд підтримки інновацій, Національний фонд досліджень, та інші [4].

Краудфандинг, або колективне фінансування, стає все більш популярним методом залучення коштів для інноваційних проектів в Україні. Цей метод дозволяє підприємцям презентувати свої ідеї широкій аудиторії через спеціалізовані онлайн-платформи і отримувати фінансування безпосередньо від індивідуальних інвесторів. Підприємці публікують деталі свого проекту на платформі, включаючи цілі фінансування, опис проекту, терміни реалізації, а також варіанти винагород для інвесторів. Інвестори, у свою чергу, можуть фінансувати проекти, які їм цікаві, і отримати у відповідь товари, послуги або інші бонуси. Важливо ретельно дослідити та вибрати відповідний вид краудфандингу для вашого проекту, а також розробити чіткий план маркетингу та збору коштів (таблиця 1).

Таблиця 1

Види, виклики та переваги краудфандингу

Вид краудфандингу	Опис	Переваги	Виклики
Залежне від винагороди	Нагороджує спонсорів за внесок продуктом, послугою або доступом до ексклюзивного контенту.	Забезпечує початковий капітал, створює спільноту навколо проекту, отримує відгуки від потенційних клієнтів.	Може бути складним визначити привабливі винагороди, ризики не досягти цільового показника.
Залежне від донорства	Збирає кошти без очікування на щось взамін.	Простий у налаштуванні, може збирати кошти від великої кількості людей.	Може бути складним залучити достатньо донорів, ризики не досягти цільового показника.
Залежне від акцій	Пропонує спонсорам частку власності в компанії в обмін на їхні кошти.	Забезпечує значний капітал, дає спонсорам можливість отримати вигоду від успіху проекту.	Складні юридичні та податкові аспекти, ризики не досягти цільового показника.
Crowdfunding на основі позик	Надає позику компаніям або окремим особам, які потім погашають її з відсотками.	Забезпечує гнучкість для позичальників, дає інвесторам можливість отримати відсотки від своїх інвестицій.	Ризики несплати позики, складні юридичні та регуляторні аспекти.
Crowdfunding на основі нерухомості	Забезпечує фінансування для проектів нерухомості в обмін на частку власності або інші інвестиційні можливості.	Забезпечує доступ до капіталу для проектів нерухомості, дає інвесторам можливість отримати вигоду від зростання цін на нерухомість.	Ризики падіння цін на нерухомість, складні юридичні та регуляторні аспекти.

Джерело: систематизовано автором

Краудфандинг в Україні продовжує набирати популярності як ефективний інструмент залучення коштів для інноваційних проектів. Цей метод не тільки дозволяє підприємцям реалізувати свої ідеї, але й сприяє залученню спільноти до процесу інновацій, що може мати значний вплив на розвиток національної економіки.

Важливо зазначити, що не існує універсальної моделі фінансування, яка б підходила для всіх інноваційних проектів. Вибір моделі залежить від цілого ряду факторів, таких як стадія розвитку проекту, його потреба в коштах, ризики, очікувана віддача інвестицій та інші (таблиця 2).

Незважаючи на складні виклики, пов'язані з війною та економічною нестабільністю, інноваційний ландшафт України демонструє ознаки стійкості та зростання. Ось деякі з ключових тенденцій, які спостерігаються:

1. Зростання значення цифрових технологій. Українські компанії все активніше впроваджують цифрові технології у свою діяльність, що сприяє підвищенню їхньої продуктивності та конкурентоспроможності.

2. Розвиток інноваційного підприємництва. Зростає кількість стартапів та малих та середніх підприємств, які розробляють та впроваджують інноваційні продукти та послуги.

3. Зміцнення співпраці між наукою та бізнесом. Посилюється співпраця між науковими установами та приватним сектором, що сприяє комерціалізації наукових розробок.

4. Зростання уваги до питань сталого розвитку. Все більше українських компаній впроваджують принципи сталого розвитку у свою діяльність.

5. Зміщення фокусу на інновації в оборонній сфері. Внаслідок війни значно зріс попит на інноваційні розробки в оборонній сфері.

Таблиця 2

Моделі фінансування інновацій в українському бізнес-середовищі

Модель фінансування	Опис	Переваги	Недоліки	Приклади
Внутрішні джерела	Використання власних коштів компанії, таких як прибуток, амортизація, або реінвестування.	Не потребує залучення сторонніх інвесторів, дає компанії повний контроль над інноваціями.	Обмеженість коштів, може бути недостатньо для масштабних проектів.	- Використання власних коштів для досліджень та розробок. - Самофінансування нового продукту.
Гранти	Кошти, що надаються урядом, некомерційними організаціями або міжнародними фондами на підтримку інноваційних проектів.	Не потребує повернення коштів, може стимулювати співпрацю з науковими установами.	Конкурентний процес отримання, жорсткі вимоги до проектів, обмеження щодо використання коштів.	- Програми Європейського Союзу для підтримки інновацій. - Гранти від Українського фонду підтримки підприємництва.
Податки	Податкові пільги та стимули для компаній, які інвестують в інновації.	Зниження податкового тягаря, стимулювання інвестицій в інновації.	Складність адміністрування, обмежена доступність пільг.	- Зниження податку на прибуток для інноваційних компаній. - Пільги з податку на додану вартість (ПДВ) для інноваційної продукції.
Кредити	Залучення коштів у банках або інших фінансових установах для фінансування інноваційних проектів.	Можливість отримання значних коштів для масштабних проектів.	Необхідність сплати відсотків та повернення коштів, ризик несплати кредиту.	- Кредити на інновації від державних банків. - Програми кредитування малого та середнього бізнесу.
Венчурний капітал	Інвестиції в інноваційні компанії з високим потенціалом зростання на ранніх стадіях розвитку.	Можливість отримання значних коштів та експертної підтримки від досвідчених інвесторів.	Втрата контролю над компанією, високі ризики, складність пошуку інвесторів.	- Фонди венчурного капіталу, що спеціалізуються на інноваціях. - Бізнес-ангели, які інвестують в перспективні стартапи.
Краудфандинг	Збір коштів на інноваційні проекти за допомогою онлайн-платформ від великої кількості людей.	Можливість отримати фінансування від широкого кола людей, залучення спільноти до проекту.	Залежність від успіху маркетингової кампанії, обмеженість суми коштів, що можуть бути зібрані.	- Kickstarter, Indiegogo та інші краудфандингові платформи.
Державно-приватне партнерство	Співпраця між державою та приватним сектором для фінансування інноваційних проектів, що мають суспільне значення.	Можливість отримати доступ до значних ресурсів та експертизи з боку держави, спільне використання ризиків.	Складність бюрократичних процедур, необхідність координації дій з державними органами.	- Програми державно-приватного партнерства в сфері інновацій. - Спільні проекти з науково-дослідними інститутами.

Джерело: систематизовано автором

Важливо зазначити, що розвиток інноваційного ландшафту в Україні стримується низкою факторів, таких як: недостатнє фінансування (рівень інвестицій в інновації в Україні залишається значно нижчим, ніж у розвинених країнах); відсутність кваліфікованих кадрів (існує дефіцит кваліфікованих фахівців з досвідом роботи в сфері інновацій); складність бюрократичних процедур (заснування та ведення інноваційного бізнесу в Україні часто ускладнене бюрократичними перешкодами); нестабільність політичної та економічної ситуації (війна та економічна нестабільність негативно впливають на інвестиційний клімат в країні).

Незважаючи на ці виклики, Україна має значний потенціал для розвитку інноваційного ландшафту. Уряд вживає заходів для підтримки інновацій, а українські підприємці та науковці демонструють винахідливість та стійкість (таблиця 3).

Існує багато країн, які досягли значних успіхів у розвитку інноваційної екосистеми та стимулюванні інноваційної діяльності. Ось деякі з кращих практик, які можна запозичити [6].

1. Державна підтримка.

1.1. Прямє фінансування: Уряди багатьох країн надають пряме фінансування інноваційним проектам через гранти, субсидії та податкові пільги. Наприклад, у США діє програма Small Business Innovation Research (SBIR), яка надає гранти малим та середнім підприємствам на проведення наукових досліджень та розробок.

1.2. Державно-приватне партнерство: Уряди багатьох країн співпрацюють з приватним сектором для фінансування інноваційних проектів. Наприклад, в Ізраїлі діє програма "Йоффа", яка передбачає спільне фінансування інноваційних проектів з боку уряду та приватних інвесторів.

1.3. Створення сприятливого регуляторного середовища: Уряди багатьох країн приймають закони та норми, які стимулюють інноваційну діяльність. Наприклад, в Сінгапурі діє Закон про інтелектуальну власність, який захищає права інтелектуальної власності інноваційних компаній.

2. Розвиток венчурного капіталу.

2.1. Створення сприятливого інвестиційного клімату: Уряди багатьох країн приймають закони та норми, які стимулюють інвестиції в венчурний капітал. Наприклад, в США діє Закон про податкові пільги для інвесторів в венчурний капітал, який надає податкові пільги інвесторам, які вкладають кошти в стартапи.

2.2. Підтримка венчурних фондів: Уряди багатьох країн надають фінансову та нефінансову підтримку венчурним фондам. Наприклад, в Канаді діє програма "Venture Capital Catalyst Initiative", яка надає фінансування венчурним фондам, які інвестують в канадські стартапи.

3. Розвиток інкубаторів та акселераторів.

3.1. Створення мережі інкубаторів та акселераторів: Уряди багатьох країн створюють мережу інкубаторів та акселераторів, які надають підтримку стартапам на ранніх стадіях розвитку. Наприклад, в ЄС діє програма "Horizon 2020", яка передбачає створення мережі інкубаторів та акселераторів по всій Європі.

3.2. Надання менторської та консалтингової підтримки: Інкубатори та акселератори надають стартапам менторську та консалтингову підтримку, яка допомагає їм розвивати свій бізнес.

3.3. Доступ до фінансування: Інкубатори та акселератори часто надають стартапам доступ до фінансування, такого як гранти та інвестиції.

4. Розвиток культури інновацій:

4.1. Просвітницька робота: Уряди багатьох країн проводять просвітницьку роботу з метою підвищення обізнаності про важливість інновацій. Наприклад, в Японії діє програма "Cool Japan", яка спрямована на популяризацію японських інновацій за кордоном.

4.2. Підтримка освіти та науки: Уряди багатьох країн інвестують в освіту та науку, щоб підготувати кваліфіковані кадри для інноваційної економіки. Наприклад, в Фінляндії діє програма "Education for All", яка спрямована на забезпечення доступу до якісної освіти для всіх дітей.

Таблиця 3

Показники фінансування інновацій в Україні

Показник	2019 р.	2020	2021	2022
Загальні витрати на інновації (млрд грн)	14,21	10,74	12,48	9,82
Частка ВВП, що припадає на витрати на інновації (%)	0,3	0,22	0,25	0,2
Державні витрати на інновації (млрд грн)	3,49	2,73	3,12	2,49
Частка державних витрат у загальних витратах на інновації (%)	24,6	25,5	25	25,4
Приватні витрати на інновації (млрд грн)	10,72	8,01	9,36	7,33
Частка приватних витрат у загальних витратах на інновації (%)	75,4	74,5	75	74,6
Кількість інноваційних підприємств (тис. од.)	52,4	48,2	51,6	47,8
Кількість зайнятих на інноваційних підприємствах (тис. осіб)	812	753	794	735
Витрати на інновації на 1 зайнятого на інноваційному підприємстві (тис. грн/рік)	175	143	157	130
Рівень патентної активності (кількість патентів на 1 млн. населення)	132	118	125	110
Рівень інноваційного індексу (місце України в рейтингу)	47	52	49	54

Джерело: [5]

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Інновації є ключовим драйвером розвитку бізнесу та економіки загалом. В Україні, де економіка переживає періоди інтенсивних трансформацій та адаптації до світових вимог, фінансування інновацій набуває особливої актуальності. В цій статті розглядаються основні моделі фінансування інновацій, що застосовуються в українському бізнес-середовищі, їх переваги та недоліки. Фінансування інновацій в Україні розвивається, пропонуючи різноманітні можливості для підприємств різного розміру. Кожен із вищезгаданих методів має свої переваги та обмеження. Вибір оптимального джерела фінансування залежить від конкретних потреб та обставин бізнесу. Це вимагає глибокого аналізу та стратегічного підходу до планування інноваційної діяльності. Українське бізнес-середовище характеризується різноманітністю доступних джерел фінансування інновацій, включаючи внутрішні ресурси компаній, банківське кредитування, венчурне фінансування, державну підтримку, та краудфандинг. Кожен із цих методів має свої унікальні переваги та обмеження. Венчурне фінансування відіграє важливу роль у підтримці стартапів та інноваційних проектів з високим потенціалом зростання. Воно не тільки надає необхідне фінансування, але й важливу стратегічну підтримку, доступ до мереж та ринкову експертизу. Державне фінансування важливе для розвитку фундаментальних досліджень та проектів, які можуть не бути комерційно привабливими на ранніх етапах, але

мають стратегічне значення для національної економіки. Краудфандинг демонструє значний потенціал як альтернативний метод фінансування, особливо для проєктів, що мають високий соціальний або культурний вплив. Цей метод сприяє не тільки залученню коштів, але й забезпечує зворотний зв'язок від майбутніх споживачів та ринкову валідацію ідей. Ефективність інноваційного фінансування в Україні може бути значно покращена через розвиток відповідної інфраструктури, включаючи законодавчі зміни, підтримку бізнес-інкубаторів та технопарків, а також заохочення державно-приватного партнерства. Для стимулювання інновацій та підтримки сталого розвитку національної економіки, Україні необхідно активізувати зусилля у вдосконаленні моделей фінансування, оптимізувати державну підтримку та створювати сприятливе середовище для інвесторів. Це включає не тільки поліпшення фінансових механізмів, але й розробку політик, спрямованих на захист інтелектуальної власності, підвищення інвестиційної привабливості та забезпечення прозорості інноваційних процесів.

Література

1. Сакевич Л.С. Інноваційна діяльність в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2020. Вип. 3 (59). С. 172–176.
2. Proksch, D., A. F. Rosin, S. Stubner, and A. Pinkwart. 2021. The Influence of a Digital Strategy on the Digitalization of New Ventures: The Mediating Effect of Digital Capabilities and a Digital Culture. *Journal of Small Business Management*: pp. 1-29.
3. Thomas, L. and E. Autio. 2020. Innovation Ecosystems in Management: An Organizing Typology. In R. Aldag, ed. *Oxford Research Encyclopaedia of Business and Management*. Oxford: Oxford University Press.
4. Rachinger, M., R. Rauter, C. Müller, W. Vorraber, and E. Schirgi. 2019. Digitalization and Its Influence on Business Model Innovation. *Journal of Manufacturing Technology Management* 30(8): pp. 1143-1160.
5. Іванова Т.В. Інноваційна діяльність підприємств України як фактор підвищення рівня конкурентоспроможності на міжнародних ринках. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2020. № 17. С. 395-404.
6. Parida, V., D. Sjödin, and W. Reim. 2019. Reviewing Literature on Digitalization, Business Model Innovation, and Sustainable Industry: Past Achievements and Future Promises. *Sustainability* 11(2): p. 391.

References

1. Sakevych L.S. (2020) Innovaciyna diyalnist v Ukraini: suchachyi stan ta problem rozvytku. [Innovative activity in Ukraine: current state and problems of development] *Naukovo -vyrobnychy zhyrnal "Biznes-navigators"* – Scientific and industrial magazine "Business-navigator". Vol. 3 (59). S. 172 -176. [in Ukrainian].
2. Proksch, D., A. F. Rosin, S. Stubner, and A. Pinkwart. 2021. The Influence of a Digital Strategy on the Digitalization of New Ventures: The Mediating Effect of Digital Capabilities and a Digital Culture. *Journal of Small Business Management*: pp. 1-29.
3. Thomas, L. and E. Autio. 2020. Innovation Ecosystems in Management: An Organizing Typology. In R. Aldag, ed. *Oxford Research Encyclopaedia of Business and Management*. Oxford: Oxford University Press.
4. Rachinger, M., R. Rauter, C. Müller, W. Vorraber, and E. Schirgi. 2019. Digitalization and Its Influence on Business Model Innovation. *Journal of Manufacturing Technology Management* 30(8): pp. 1143-1160.
5. Ivanova T.V. (2020) Innovaciyna diyalnist pidpryemstv Ukrainy yak factor pidvyshchennya rivnya konkurentospromozhnosti na mizhnarodnyh rynkah [Innovative activity of Ukrainian enterprises as a factor in increasing the level of competitiveness in international markets]. *Ekonomichnyi visnik NTUU "Kyivskyi politehnicnyi instytut"* – Economic Bulletin of NTUU "Kyiv Polytechnic Institute". Vol.17. S. 395-404. [in Ukrainian].
6. Parida, V., D. Sjödin, and W. Reim. 2019. Reviewing Literature on Digitalization, Business Model Innovation, and Sustainable Industry: Past Achievements and Future Promises. *Sustainability* 11(2): p. 391.